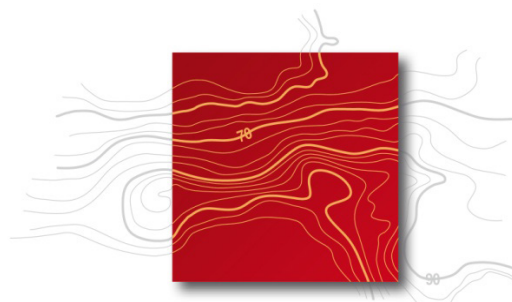

INVENTOINTIRAPORTTI

Raasepori

Raaseporin kaupungin alueella sijaitsevien
yleis- ja asemakaava-alueiden arkeologinen inventointi, osa-alue 6
31.5.2013

MUSEOVIRASTO

KULTTUURIYMPÄRISTÖN HOITO | ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT
Vesa Laulumaa

Tiivistelmä

Raaseporissa tehtiin yleis- ja asemakaavoitukseen liittyviä arkeologisia inventointeja kuudella eri alueella 27.–31.5.2013. Inventoijana oli tutkija Vesa Laulumaa Museoviraston Arkeologisista kenttäpalveluista.

Tämä raportti käsittelee osa-aluetta 6, jonka koko on 43 hehtaaria. Alue sijaitsee Tenholassa, noin 1,5 km kirkosta länteen, Prästgårdsbergen -nimisellä mäellä. Alue on moreenipohjaista kuivahkoa kangasta, sen korkeus on pääosin 35–50 metriä meren pinnan yläpuolella. Alue inventoitiin 31.5.2013. Alueelta ei ennestään tunnettu muinaisjäännöksiä eikä niitä löytynyt inventoinnissa. Alueen arkeologinen potentiaali on pieni.

Sisällysluettelo

Tiivistelmä

Arkistotiedot

1. Johdanto	1
2. Inventointialue ja sen tutkimushistoria	1
3. Inventoinnin kulku ja tulokset	2
4. Kuvaluettelo	3
5. Lähdeluettelo	3

Liite 1 Karttaote. Kaava-alueiden sijainti

Liite 2 Karttaote. Osa-alue 6.

Arkistotiedot

Tutkimus: Raaseporin kaupungin alueella sijaitsevien yleis- ja asemakaava-alueiden arkeologinen inventointi, osa-alue 6

Tutkimuksen suorittaja: Vesa Laulumaa/ Museovirasto, Kulttuuriympäristön hoito-osasto, Arkeologiset kenttäpalvelut

Tutkimuksen tilaaja: Raaseporin kaupunkisuunnitteluyksikkö, Torikatu 8, 10300 Karjaa

Tutkimusalueen laajuus: 0,43 km²

Kenttätyöaika: 31.5.2013

Löydöt: -

Valokuvat: AKDG3169:1–2

Alkuperäinen tutkimusraportti on Museoviraston arkistossa, Sturenkatu 2a, 00100 Helsinki. Kopio on toimitettu työn tilaajalle ja Tammisaaren museoon

1. Johdanto

Raaseporin kaupungin kaupunkisuunnitteluosasto tarvitsee arkeologisia inventointeja yleis- ja asemakaavoituksen lähtötiedoiksi eri puolilla Raaseporia (ks. liite 1). Tarjouksen perusteella kaupunki valitsi työn tekijäksi Museoviraston arkeologiset kenttäpalvelut, inventoijana toimi tutkija Vesa Laulumaa.

Kenttäpalveluiden tarjous koostui kahdesta tehtäväkokonaisuudesta. Tehtäväkokonaisuuden 1 kokonaisala on 979 hehtaaria ja se käsittää alueet 1a ja 2-6, jotka inventoitiin 27.–31.5.2013. Tehtäväkokonaisuus 2 on alue 1b, jonka koko on 1700 hehtaaria. Alun perin tilaaja oli ilmoittanut, että tehtäväkokonaisuus 2 tehtäisiin vasta vuonna 2014, mutta tilaajan toivomuksesta se tehtiinkin jo 13.–19.6.2013. Jokaisesta osa-alueesta on laadittu erillinen raportti.

Inventoiduista alueista alueet 1a ja 1b ovat yleiskaava-alueita ja alueet 2–6 ovat asemakaava-alueita. Tarjouspyynnön mukaisesti inventoinnit eivät käsittäneet rakennettua ympäristöä ja alueita, joilla on laadittu jo kattavat ja ajan tasalla olevat inventoinnit. Inventoinnit tehtiin noudattaen Suomen arkeologisten kenttätöiden laatuohjeita.

2. Inventointialue ja sen tutkimushistoria

Inventointialue on suunnitteilla oleva asemakaava-alue ja se sijaitsee Raaseporin Tenholassa, noin kilometri Tenholan keskiaikaisesta kirkkosta länteen. Alueen koko on 43 hehtaaria ja se rajautuu etelässä Bromarvintiehen, lännessä Talluddintiehen, idässä peltoalueeseen ja pohjoisessa Prästgårdbergenin itä-länsi-suunnassa halkaisevaan tilarajaan.

Näkymää inventointialueen koillisosassa, Prästgårdbergenillä. (AKDG3169:1)

Ympäristö on kuivahkoa kangasmaastoa, maaperä on moreenia ja korkeimmilla maaston kohdilla on kallioita. Alue puusto on vaihtelevan ikäistä männikköä. Inventointialueen itäosassa on parin hehtaarin kokoinen metsittynyt sorakuoppa. Alueen keskiosassa, jonne johtaa ura, on ilmeisesti läjitetty maa-ainesta laajalle, noin puolen hehtaarin alueelle. Tällä alueella kasvaa nyt noin 30-40 –vuotias männikkö. Sorakuopan rajat erottuvat laserkeilausaineistossa ja myös pengerretyn alueen etelänpuoleinen 1-2 metriä korkea penger näkyy siinä. Pengerretty alue ja sorakuopat on merkitty vuoden 1981 peruskarttaan, mutta vuoden 1960 kartassa niitä ei vielä ole, joten ne ovat syntyneet 1960–1970 –luvuilla.

Inventointialueella ei ole ennestään tunnettuja muinaisjäännöksiä ja siihen ei suoraan liity aiempia arkeologisia tutkimuksia. Alueen alin kohta on noin 30 metriä Talluddsmossenin kohdalla ja korkein kohta on noin 58 metriä Prästgårdsbergenillä. Korkeutensa perusteella alue on maankohoamisen seurauksena paljastunut merestä kivikauden aikana noin 6000 – 9500 vuotta sitten.

3. Inventoinnin kulku ja tulokset

Inventoinnin esivalmisteluissa käytiin läpi aiemmat tutkimusraportit, historiallisen ajan karttamateriaalia, pitäjän historiaa koskevia teoksia sekä muinaisjäännösrekisterin tiedot. Entisen Tenholan kunnan inventointi on C.O. Nordmanin tekemä vuonna 1936, joten se on täysin vanhentunut. Alueiden potentiaalia esihistorian kannalta selvitettiin lisäksi merenrantavaiheita rekonstruoimalla.

Keskiaikaisten ja historiallisten kohteiden osalta merkittävä aineisto on Anna Riionheimon Uudenmaan liitolle kokoama paikkatietomateriaali, joka oli käytössä myös sähköisessä muodossa. Siihen on koottuna mm. 1560-luvun kyläonttien paikannukset ja Kuninkaan kartaston 1776–1805 sisältö. Georg Haggrénin johdolla tehty Länsi Uudenmaan keskiaikaisten muinaisjäännösten inventointi vuonna 2007 on myös tärkeä tausta-aineisto keskiaikaisia ja historiallisia kohteita inventoitaessa.

Maanmittauslaitokselta saatavissa oleva ilmalaserkeilausaineisto oli myös käytössä inventointia suunniteltaessa. Siitä oli paljon hyötyä muinaisjäännösten kaukokartoituksessa ja myös myöhemmän maankäytön aiheuttamien häiriöiden (esim. sorakuopat, pengerrykset) hahmottamisessa, kuten Prästgårdsbergenilläkin saattoi huomata.

Osa-alue 6 käytiin inventoinnissa kattavasti jalkaisin läpi. Inventointihavainnot perustuvat ensisijaisesti maastossa tapahtuvaan silmä määräiseen tarkasteluun. Erityisesti tarkastettiin alueita, missä maanpinta oli rikkoontunut. Tällaiset paikat ovat yleensä parhaita kivikautisten asuinpaikkojen löytämisen kannalta. Maaperä kairaa käytettiin myös muutamissa paikoin, esimerkiksi inventoinnissa havaitun kuopan ikää arvioitiin kairamalla saadun maannosprofiilin avulla. Historiallisen ajan rakenteita etsittiin pelkästään havainnoimalla, sillä historiallisen kartta-aineiston analyysin perusteella alueella ei ole ollut asutusta. Inventoinnissa ei löytynyt uusia muinaisjäännöskohteita. Alueen arkeologinen potentiaali vaikuttaa melko pieneltä.

Helsingissä 15.1.2013

Vesa Laulumaa

4. Kuvaluettelo

Kuvaaja: Vesa Laulumaa

AKDG3168:1 Raasepori, Tammisaari, Båsaböle 1. Rajamerkki. Kuvattu etelästä.

AKDG3169:1 Raasepori, Tenhola. Näkymää inventointialueen koillisosassa, Prästgårdbergenillä. Kuvattu lounaasta.

5. Lähdeluettelo

Painetut lähteet

Alanen, Timo ja Kepsu, Sauli 1989: *Kuninkaan kartasto Suomesta 1776–1805*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 505. Tampere.

Uudenmaan liitto, Anna Riionheimo 2011: *Näkymiä maakunnan maisemahistoriaan – Uudenmaan paikkatietoaineistot*. Uudenmaan liiton julkaisuja E 113-2011.

Arkistolähteet (kaikki lähteet Museoviraston arkistossa, Sturenkatu 2, Helsinki)

Haggrén, Georg, Heinonen Tuuli ja Terävä Elina 2007: Keskiaikaisten muinaisjäännösten inventointi Läntisellä Uudellamaalla (Inkoo, Karjaa, Kirkkonummi, Pohja, Siuntio, Tammisaari). Tammisaaren museo.

Nordman, C.O. 1936: Inventering av fasta fornlämningar i Tenala socken. Suomen muinaistieteellinen toimikunta.

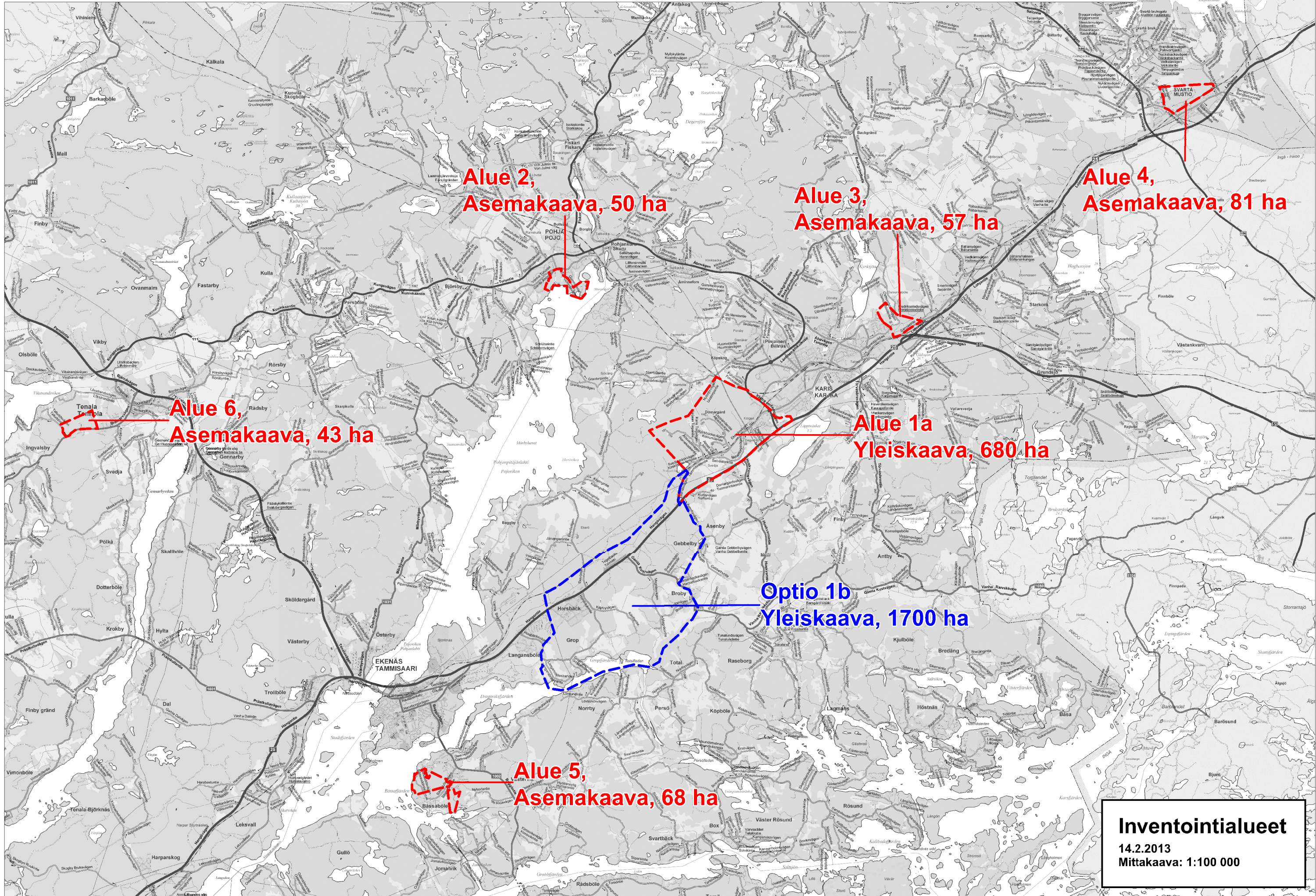
Internet-lähteet

Arkistolaitoksen digitaaliarkisto <http://digi.narc.fi>

Heikki Rantatupa, Historialliset kartat <http://vanhakartta.fi>

Paikkatietoikkuna, <http://www.paikkatietoikkuna.fi>

Maanmittauslaitos. Avoimien aineistojen tiedostopalvelu. <http://www.maanmittauslaitos.fi/avoindata>

Inventointialueet
14.2.2013
Mittakaava: 1:100 000

